

Makúch: Vládu budem kritizovať neverejne. Priority Národnej banky Slovenska. Nový guvernér banky Jozef Makúch v Rozhovore týždňa pre HN
Ľubomíra Raková - hnonline.sk, 18.1.2010.

HN: Chce zachovať objektivitu centrálnej banky. Preto nebude hodnotiť rozhodnutia vlády, to nechá na parlament a voličov. Pri dôchodkoch vidí problém v demografickom vývoji. Na možný rast priamich a nepriamich daní nevidí vhodný čas.

Boli ste v okruhu kandidátov na guvernéra centrálnej banky, no nakoniec to predsa len bolo prekvapenie, keďže parlament nepriamou novelou umožnil pokračovať vo funkcii Ivanovi Šramkovi. Kto vás oslovil?

Oslovil ma vtedajší guvernér Šramko, keď sa rozhodol, že nebude ďalej kandidovať. Pán premiér súhlasil.

Nastupujete pol roka pred voľbami. Aký vzťah chcete mať s vládou?

Taký, aký nám vymedzuje zákon. Chceme byť objektívna inštitúcia.

Pri vymenovaní ste povedali, že je správne kritizovať vládu. Čo považujete momentálne za hodné kritiky?

Necitujete ma presne. Hovoril som, že každá centrálna banka musí byť vždy nespokojná s tým, ako vláda pracuje so štátnym rozpočtom, aby bola impulzom na intenzívnejšie a lepšie kroky vlády v tejto oblasti. To je veľmi veľký rozdiel. Nie sme inštitúcia, ktorá by ju mala hodnotiť, kritizovať. Na to je tu parlament a voliči. My sa budeme vyjadrovať k problémom týkajúcim sa našich kompetencií. Ak nejaký bude, budem uprednostňovať neverejné diskusie. Verejné diskusie sú podľa môjho názoru tou poslednou, a nie veľmi vhodnou cestou, ktorá sa často spolitizuje. My chceme zostať apolitickí.

Aké problémy momentálne vidíte vo verejných financiách?

V súčasnosti by som ani nehovoril o problémoch. Jedna vec je projekt konsolidácie ministerstva financií. Je ambicióznejší, než žiada Európska komisia. Žiada skonsolidovať rozpočty, teda znížiť deficit pod tri percentá do roku 2013 a rezort financií to naplánoval na rok 2012. Ťažko možno tomu niečo vyčítať. Otázka je, ako sa bude plniť. Náš názor je, že konsolidácia by mohla byť ambicióznejšia a vieme si predstaviť, že by sa schodok rozpočtu zlepšoval ročne o jedno percento. Ale vláda má svoje priority. Myslím si však, že najviac sa dá pomôcť sociálnej situácii tým, že sa investuje do vedy a vzdelania. Je to dlhodobý proces. Potrebujeme vzdelaných ľudí, ktorí ovládajú moderné technológie, čo sa následne prejaví aj na zlepšení ich sociálneho postavenia.

Vláda chystá zákon, ktorým by prikázala penzijným spoločnostiam zhodnocovať úspory tak, ako v prvom pilieri. Je to možné?

V súčasnom predvolebnom období sa často uprednostňujú politické riešenia, ktoré majú svoj účel a ku ktorým mi neprináleží sa vyjadrovať. Obdobie pred voľbami nie je vhodné na opatrenia systémového charakteru. Predpokladám, že koncepčné riešenie bude musieť prijať vláda, ktorá vzíde z volieb.

K akým zmenám bude treba pristúpiť?

Neviem, aké konkrétne nástroje bude preferovať budúci volebný program, sú rôzne možné kombinácie nástrojov. To nie je vec centrálnej banky. Problém, ktorý sa nedá obísť, je demografický vývoj.

Predpokladám, že neskorší odchod do dôchodku ako jeden z nástrojov sa z budúcich úvah nebude dať vylúčiť.

Keď zámer zhodnocovať úspory podľa valorizácie v prvom pilieri vláda naozaj uzákoní, budete s ňou hovoriť o svojich výhradách?

Je to predčasné, o žiadnom návrhu nie sme informovaní. Keď to bude aktuálne, budeme diskutovať na odbornej úrovni.

Budete komentovať aj skoršie zmeny v druhom pilieri? Mám na mysli polročné obdobie posudzovania miery zhodnotenia, kvôli ktorému DSS-ky vypredali akcie. Nebolo by vhodnejšie predĺžiť toto obdobie?

Národná banka túto tému už komentovala dostatočne. Nevidím dôvod, aby som niečo nové k tomu dodával. Osobne si myslím, že v rámci nového riešenia penzijného systému budú riešené aj takéto otázky. Išlo o poslanecký návrh, ktorý nebol predložený do pripomienkového konania, a preto nebol vytvorený priestor na diskusiu a jeho analytické posúdenie. Návrh sa dal komentovať až dodatočne, čo nepokladám za šťastné riešenie, pretože diskusia už nemôže návrh ovplyvniť.

Nemrzí vás, že doteraz vás vláda nevypočula v tejto veci?

To nie je otázka toho, či ma niečo mrzí alebo nemrzí. To by sa nedala vykonávať táto funkcia. Vláda má svoje ciele, najmä potrebuje osloviť voličov, chce vyhrať voľby. Je to fakt. Myslím si, že rovnako by postupovala každá.

Vy ste však inštitúcia, ktorá dokáže občanom povedať, čo je pre ekonomiku dobré a čo je pod vplyvom volieb.

Národná banka by nemala svoje stanoviská využívať na ovplyvňovanie volieb. Naopak. Čím je bližšie k voľbám, tým by mali byť naše vyjadrenia zdržanlivejšie.

Čerstvým opatrením je zníženie spotrebnej dane na naftu. Je to dobre načasované, nie z hľadiska volieb, ale ekonomiky?

To môžem zhodnotiť ako človek, ktorý šoféruje auto na naftu. Pokiaľ ide o zníženie ceny nafty, keby to bolo skôr, mal by som už dávnejšie nižšie náklady... (smiech). Ale z hľadiska zodpovednosti Národnej banky a ako člen Rady guvernérov ECB, nepokladáme za potrebné uvedené rozhodnutie komentovať, pretože formulované je aj podľa NBS rozpočtovo neutrálne.

Otázka mala súvis s výpadkom príjmov vo výške sto miliónov eur, no má ich ušetriť až ďalší kabinet. Je to dôveryhodné?

Vy chcete, aby som povedal, či je vláda dôveryhodná alebo nie. Opatrenia vlády nehodnotím z hľadiska dôveryhodnosti. Hodnotím to ako jedno z opatrení, ktoré je vo fiškálnom balíku ako celku. Keď bude dodržaná fiškálna konsolidácia, budeme radi. Ak bude rýchlejšia, budeme spokojnejší. Ale nevidím dôvod vyberať toto opatrenie a špeciálne ho hodnotiť. Ak bude plnenie rozpočtu za rok 2010 v poriadku, nebude to pre banku problém.

Verejný dlh má v tomto roku prekročiť 40 a v budúcom 42 percent. Nie je nárast dlhu za tri roky o 15 percent prirýchly?

Nárasty v iných štátoch boli rýchlejšie a sú v oveľa horšej pozícii. Slovensko naozaj nie je témou ani na

rokovaniach Rady guvernérov ECB. Som schopný pochopiť argumenty, že ako reakcia na krízu dlh rástol. Je však hlboko pod hranicou 60 percent, neviem o tom, že by to ohrozovalo naše ratingové hodnotenia alebo bolo v rozpore s kritériami. Z nášho hľadiska neohrozuje stabilitu slovenskej ekonomiky. Skôr ma zaujíma, aké to bude v budúcnosti. Už nie je dôvod na ďalšie prudké rasty, nastáva obdobie konsolidácie.

Vidíte dôvod na nárast priamych alebo nepriamych daní v najbližšom období?

Neviem o tom, že by rast priamych a nepriamych daní bol témou týchto dní. Nemalo by však ísť o riešenie len v rámci jednej skupiny nástrojov, ale malo by ísť o komplexné systémové riešenia, na ktoré nie je vhodný čas. Časté zmeny systému môžu negatívne pôsobiť na podnikateľské prostredie.

V období roka?

Neviem, ako dopadnú voľby, aká bude koalícia, vládny program. Všeobecne, riešenia len cez dane obyčajne nie sú riešenia systémové, sú krátkodobé, na niečo reagujú. Tak to bolo aj so spotrebnou daňou. Jej zmenou sa reagovalo na konkrétnu vzniknutú situáciu vyvolanú reakciou dopravcov na zavádzanie mýtného systému.

Sme už z krízy von?

Sme malá otvorená ekonomika, ktorá je oveľa volatilnejšia, kde sa výkyvy prejavujú výraznejšie. Preto bol aj pokles ekonomických ukazovateľov počas krízy výraznejší, ako napríklad v českej ekonomike, ktorá je väčšia a uzavretejšia.

Keď sa svetová ekonomika zotavuje, tak v našom prostredí sa to prejavuje výraznejšie. Očakávaný vývoj HDP na tento rok a prognózy na ďalšie roky, ktoré už NBS zverejnila, sú optimistické.

Kríza ustupuje, no stabilizácia je zatiaľ len veľmi krehká. Je potrebné, aby sa priaznivé ukazovatele potvrdili niekoľko štvrtí rokov za sebou, aby sme mohli hovoriť o udržateľnosti vývoja.

Neočakávate po vyprchaní stimulov návrat recesie?

Neočakávam návrat recesie v dohľadnom čase. Ďalšia kríza bude, ale je otázka, či za desať alebo za dvadsať rokov. Krízy sa opakujú cyklicky. Hĺbka a dĺžka cyklu sa však dajú ťažko predpovedať. Medzi krízami je však príjemné obdobie príležitostí.

Nebude pre nás euro v zotavovaní prekážkou?

To, že máme euro, hodnotím pozitívne, pomohlo nám zmierniť dosahy krízy. Dôležitá je systémová stabilita a tú si Slovensko zachovalo. Problémom ešte zostáva nezamestnanosť, ktorá reaguje na tento vývoj s oneskorením. Tí, ktorí majú problém so zamestnaním, to zlepšenie zatiaľ nepociťujú a rast ukazovateľov zamestnanosti očakávame na budúci rok. Nezamestnanosť by sme neboli vedeli vyriešiť, ani keby sme mali slovenskú korunu. Keby sme v čase vyvrcholenia krízy mali korunu, kurz by sa mohol pohybovať napríklad v úrovniach nad 40 korún za euro. Keďže sme malá a otvorená ekonomika a možnosti takejto ekonomiky reagovať menovými nástrojmi na väčšie výkyvy sú veľmi malé a nemusia byť účinné, zavedenie eura je nesporne prínosom.

Banky sa najnovšie veľmi ohradili proti poslednej aktivite vlády, ktorá chce každej banke prikázať zaviesť základný balíček služieb. Je to legitímna požiadavka?

Je to zatiaľ vládny návrh. Bolo by, pravdaže, lepšie, keby prešiel pripomienkovaním. Možno aj preto

bola diskusia taká vzrušená. Nie je dobré, keď sa takto začína rokovanie. Hlavy mali zostať chladné. Kým zákon bude schválený v parlamente, je ešte dosť času a priestoru na diskusiu a doriešenie technických otázok. Nemyslím si preto, že je potrebné, aby vláda stiahla svoj návrh. V Belgicku podobný balík je, funguje, je to v súlade s európskymi direktívami.

Posledný veľký výkyv koruny sme zažili v roku 2006, keď premiér Fico povedal, že euro prijmem, keď to bude prospešné pre ľudí. Vtedy sa uskutočnilo legendárne vysvetľovacie stretnutie guvernéra Šramka a premiéra. Plánujete niečo také?

Bol som na stretnutí, ktoré bolo na úrovni bankovej rady. Bolo dobré, že sa uskutočnilo. Naštartovalo systém komunikácie, ktorý funguje dodnes. Obe strany sú schopné navzájom sa počúvať.